

Patrycja Brol

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI KANONISTÓW

II POLSKI SYNOD PLENARNY A SYNODY DIECEZJALNE

KATOWICE, 8 – 10 WRZEŚNIA 2014 ROKU

W dniach 8-10 września 2014 roku odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa Stowarzyszenia Kanonistów Polskich pt. *II Polski Synod Plenarny a Synody Diecezjalne* zorganizowana pod patronatem abpa dra Wiktora Skworca, Metropolity Katowickiego. Organizatorami tego wydarzenia byli: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Kuria Metropolitalna Archidiecezji Katowickiej, Towarzystwo Naukowe KUL oraz Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL.

Powitania gości w imieniu Arcybiskupa, Kurii i Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego dokonał ks. dr hab. Andrzej Pastwa, prof. UŚ.

Kolejno głos zabrał abp dr W. Skworec, który dokonał otwarcia Konferencji. Podkreślił pastoralny charakter II Polskiego Synodu Plenarnego i jego znaczenie dla trwającego II Synodu Kościoła Katowickiego.

Ks. prof. dr hab. Józef Krukowski podziękował organizatorom za zaproszenie i wybranie tematu. Następnie powitał przybyłych gości

oraz w imieniu Zarządu SKP włączył w poczet honorowych członków Stowarzyszenia abpa W. Skworca, bpa Artura G. Mizińskiego – Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski, ks. prof. Jean-Paul Duranda – honorowego dziekana Instytutu Katolickiego w Paryżu, ks. dra infułata Ireneusza Skubisia – byłego redaktora Naczelnego „Tygodnika Katolickiego. Niedziela”, oraz ks. prof. dr hab. Edwarda Góreckiego.

Następnie głos zabrał ks. dr hab. Mirosław Sitarz, prof. KUL, który odczytał listy od zaproszonych gości, którzy nie mogli przybyć na to spotkanie naukowe. Byli nimi m.in.: Zenon Kardynał Grocholewski – Prefekt Kongregacji Edukacji Katolickiej; Henryk Kardynał Gulbinowicz – emerytowany metropolita wrocławski; abp Celestino Migliore – Nuncjusz Apostolski w Polsce; abp Józef Kowalczyk – emerytowany Prymas Polski oraz bp Andrzej Dziuba – biskup diecezji łowickiej.

Program konferencji został podzielony na sześć sesji, pierwszej przewodniczył bp dr Stanisław Stefanek, biskup senior Diecezji Łomżyńskiej.

Pierwszy referat pt. *Synodalność w Kościołach partykularnych. Podstawy teologiczne i aplikacje prawne* wygłosił prof. Jean – Paul Durand z Instytutu Katolickiego w Paryżu. Wystąpienie symultanicznie tłumaczyła na język polski dr hab. Dorota Śliwa, prof. KUL. Profesor w swojej prelekcji podkreślił, że Kościół Katolicki jest cały synodalny i soborowy, ale nie konsyliarystyczny dlatego, że pełna komunია kościelna i hierarchiczna występuje pod prymatem Biskupa Rzymu.

Kolejne wystąpienie pt. *Charakterystyka i ocena II Polskiego Synodu Plenarnego* wygłosił ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Autor przypomniał, że II Polski Synod Plenarny odbył się z inicjatywy Józefa Kardynała Glempa. Miał on stanowić refleksję Kościoła w Polsce oraz stać się narzędziem przeprowadzenia Nowej Ewangelizacji. Dokumenty posynodalne stały się głęboką syntezą nauczania Soboru Watykań-

skiego II, Katechizmu Kościoła Katolickiego, Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. oraz nauczania Jana Pawła II.

Drugiej sesji przewodniczył ks. dr hab. Piotr Stanisław, prof. KUL, Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. W tej części zostały wygłoszone trzy referaty.

Pierwszy z nich wygłosił ks. prof. M. Sitarz. W swoim wystąpieniu pt. *Podstawowe zasady w sprawowaniu władzy ustawodawczej biskupa diecezjalnego*, zaznaczył, że stanowienie prawa polega na tworzeniu nowych norm postępowania lub uchylaniu dotychczas obowiązujących. Profesor wskazał, jakie wymogi powinien spełniać akt normatywny, aby mógł stać się częścią obowiązującego prawa. Akt taki: 1) ma być wydany przez kompetentny organ władzy, który w toku jego ustanowienia postępował zgodnie z przewidzianymi w prawie procedurami; 2) ma być prawidłowo skonstruowany; 3) zostać podany do wiadomości publicznej w określony prawnie sposób.

Kolejny referat pt. *Obowiązki i uprawnienia katolików świeckich w życiu gospodarczym i politycznym* zaprezentował bp A. Miziński. Prelegent podkreślił, że działalność społeczno-polityczna jest ważnym zadaniem oraz prawem świeckich. Powinni oni w tych działaniach służyć innym osobom i całej wspólnocie ludzkiej. Prelegent zauważył, że synody diecezjalne w swoich uchwałach w zbyt małym stopniu wykorzystywały zalecenie dotyczące zaangażowania świeckich w misję Kościoła w świecie i nie zawierają w tym zakresie konkretnych aspektów tego działania.

Referat pt. *Obowiązki i uprawnienia małżonków katolickich. Paradygmaty, priorytety i perspektywy* wygłosił ks. prof. A. Pastwa. Autor zauważył, że idea „Kościoła domowego” jest paradygmatem współczesnej identyfikacji obowiązków i uprawnień małżonków katolickich. Ważnym aspektem jest tutaj odróżnienie zadań od obowiązków oraz obowiązków istotnych i nieistotnych, a także ujęcie ich w trzech sektorach: 1) relacja rodzina – Kościół: a) obowiązki wspólnoty Kościoła

wobec rodziny, b) obowiązki rodziny w łonie wspólnoty Kościoła; 2) relacja rodzina – państwo: a) obowiązki państwa wobec rodziny, b) obowiązki rodziny w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym; 3) relacja wewnątrzrodzinna: a) obowiązki i prawa małżonków, b) obowiązki i prawa rodziców oraz c) obowiązki i prawa dzieci.

Trzeciej sesji przewodniczył bp Antoni Dziemianko, Biskup Diecezji Pińskiej. Swoje referaty wygłosili kolejno: prof. J. Krukowski, bp dr Krzysztof Nitkiewicz oraz ks. dr hab. Wojciech Necel.

Prof. Krukowski przedstawił temat *Zadanie nauczycielskie Kościoła – przepowiadanie Słowa Bożego*. Zaznaczył, że zadanie nauczycielskie występuje przed uświęcającym, z racji tego, że Słowo Boże jest źródłem życia Kościoła. Za naczelną zadanie II Polskiego Synodu Plenarnego uznał ewangeliczne rozeznanie aktualnej sytuacji w Polsce.

W referacie pt. *Zadania i formy działalności misyjnej Kościoła na szczeblu diecezji i parafii* bp Nitkiewicz podkreślił, że Kościół jest ze swej natury misyjny. Autor przypomniał formy działalności misyjnej (ujęte w kan. 791 KPK/83): biskupi powinni popierać powołania misyjne, w każdej diecezji ma zostać wyznaczony kapłan, którego zadaniem będzie troska o działalność misyjną, ponadto należy zorganizować dzień misyjny oraz przekazywać odpowiednie ofiary na rzecz misji. Biskup sandomierski przedstawił także następujące postulaty dotyczące działalności misyjnej: misjonarze powinni mieć stały kontakt z diecezją, otrzymywać wsparcie finansowe w postaci pensji, przebywający na leczeniu lub odpoczynku powinni mieć pełną opiekę, w parafiach mają powstać Struktury Papieskich Dzieł Misyjnych, powinna występować „Kolęda Misyjna” oraz być rozpowszechniane informacje na temat misji.

Ostatni referat pt. *Zadania duszpasterskie wobec emigracji* wygłosił ks. dr hab. Wojciech Necel, prof. UKSW. Prelegent wymienił następujące czynniki wpływające na migrację: 1) globalizacja, 2) nadanie

obywatelstwa Unii Europejskiej oraz 3) sytuacja demograficzna w Polsce. Następnie Profesor przedstawił katalog zadań Kościoła wobec migrujących: biskup diecezjalny i proboszcz powinni wskazywać naturalne prawo do migracji, ale połączone z prawem do powrotu; przypomnienie, że małżeństwo i rodzina mają prawo istnieć i rozwijać się w swoich wspólnotach etniczno-kulturowych; pouczanie migrujących, że napotkane różnice nie stanowią przeszkody do przyjmowania sakramentów w nowym miejscu; uświadamianie o różnicach kulturowych i duchowych oraz przypomnienie, że w nowym miejscu są pełnomocnymi członkami tamtejszego Kościoła.

Ostatniej sesji 9 września przewodniczył ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak, Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Do wygłoszenia referatów zaprosił kolejno ks. dra hab. Dariusza Walencika, prof. UO oraz dra hab. Pawła Sobczyka (UKSW).

Pierwszy Prelegent zaproponował następujący temat: *Regulacje prawne dotyczące spraw majątkowych i potrzeb finansowych instytucji kościelnych w prawie kanonicznym i w prawie polskim*. Autor wskazał cechy charakterystyczne dla powszechnego prawa majątkowego. Następnie omówił uprawnienia legislacyjne biskupa diecezjalnego w tej materii, przedstawił stan *de lege lata* dokonując analizy polskich synodów, które zakończyły się po 1999 r. Na koniec wskazał postulaty *de lege ferenda*.

Wystąpienie na temat: *Katechizacja dzieci i młodzieży w parafii a nauczanie religii w szkołach*, zostało wygłoszone przez dra hab. P. Sobczyka. Autor podzielił je na siedem części: zagadnienia wprowadzające dotyczące relacji między katechizacją dzieci i młodzieży w parafii oraz nauczania religii w szkołach, pojęcia katechezy, katechizacji, religii i nauki religii (katechizacja to głoszenie Słowa Bożego, różne od przepowiadania z ambony, zaś religia to realna, dynamiczna i osobowa relacja między człowiekiem i Bogiem), katechizacja dzieci i młodzieży oraz nauczanie religii w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r., kate-

chizacja dzieci i młodzieży oraz nauczanie religii w szkołach we wskazaniach i postulatach II Polskiego Synodu Plenarnego, katechizacja dzieci i młodzieży w parafii oraz nauczanie religii w szkołach w dokumentach synodów diecezjalnych, Nauczanie religii w prawie polskim oraz wnioski i postulaty *de lege ferenda*.

Dnia 10 września odbyła się piąta sesja, pod przewodnictwem Pana prof. dra hab. Stanisława Leszka Stadniczeńki z Uniwersytetu Opolskiego.

Pierwszy referat w tej sesji wygłosił ks. prof. dr hab. Zbigniew Janczewski (UKSW) na temat: *Zadanie uświęcania – sprawowanie sakramentów (z wyjątkiem małżeństwa)*. Prelegent analizie poddał statuty tych synodów diecezjalnych, które zakończyły się po promulgacji uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego. Uczynił to w celu uchwycenia wpływu synodu plenarnego na diecezjalne ustawodawstwo synodalne. Autor zaprezentował tylko najbardziej interesujące synody, w których zawarto nowe, oryginalne rozwiązania prawne dotyczące sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, uzdrowienia i święceń. W podsumowaniu prelegent zaznaczył, że mimo, iż II Polski Synod Plenarny nie posiadał charakteru normatywnego, to stał się inspiracją dla synodów diecezjalnych.

Ks. dr hab. Piotr Majer (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), przedstawił wystąpienie na temat: *Pozostałe akty kultu Bożego*. Rozpoczął je od stwierdzenia, że podczas stanowienia prawa synodalnego biskup funkcję ustawodawczą powinien sprawować delikatnie i rozważnie, aby nie mnożyć niepotrzebnie ustaw. Następnie poprzez szczegółową analizę uchwał synodów diecezjalnych omówił przepisy dotyczące: błogosławieństw, egzorcyzmów, modlitw o uzdrowienie oraz pogrzebu kościelnego.

Ks. prof. dra hab. Tomasz Rozkrut (UPJPII), wygłosił referat: *Miejsca i czasy święte*. Prelegent przypomniał, że miejsca i czasy święte w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. umiejscowione są po sa-

kramentaliach i pozostałych aktach kultu Bożego. Przytoczył również treść kan. 1205, w którym prawodawca zawarł wymogi, jakie powinno spełnić miejsce, aby nazwać je świątym. Wymogi te są następujące: poświęcenie lub pobłogosławienie oraz przeznaczenie dla sprawowania kultu Bożego lub grzebania wiernych. Profesor zaznaczył, że ważne jest, aby odpowiednio obchodzić niedziele i święta, poprzez powstrzymanie się podczas nich od prac niekoniecznych.

Ostatniej sesji przewodniczył ks. prof. E. Górecki z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Wystąpienia w tej sesji zaprezentowali: ks. dr hab. Józef Wroceński, prof. UKSW oraz dr Michał Poniatowski (UKSW).

Temat pierwszego referatu brzmi: *Dyscyplina duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego*. Dyscyplina ta uwzględnia trzy aspekty: 1) dyscyplina wewnętrzna, czyli dążenie do świętości poprzez codzienne umacnianie Słowem Bożym i Eucharystią, wzajemne wspomaganie siebie oraz wspólne zamieszkanie, stołowanie się i odprawianie Liturgii Godzin; 2) dyscyplina działalności apostołskiej; 3) dyscyplina życia wewnątrz Kościoła.

Ostatni referat podczas konferencji wygłosił dr Poniatowski. Referat pt: *Formy działalności charytatywnej Kościoła na szczeblu diecezjalnym i parafialnym* podzielił na następujące części: wprowadzenie, rys historyczny, źródła prawa, struktura działalności charytatywnej oraz wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Zamknięcia Międzynarodowej Konferencji Kanonistów dokonał prof. J. Krukowski. Podziękował za zorganizowanie tegorocznej konferencji. Docenił zarówno jej stronę organizacyjną, jak i walor ściśle naukowy. Prezes SKP podziękował również prelegentom i przewodniczącym sesji oraz wszystkim uczestnikom i przybyłym gościom.